

האגודה לזכויות האזרח בישראל
באמצעות עו"ד לילה מרגלית ואח'
רח' נחלת בנימין 75, תל אביב-יפו
טלפון: 03-5608185; פקס: 03-5608165

העותרת

נגד

1. שרות הביטחון הכללי
2. משטרת ישראל
באמצעות פרקליטות המדינה
רח' צלאח א-דין 29, ת"ד 49029, ירושלים
טלפון: 02-6466194; פקס: 02-6467011

המשיבים

תגובה מקדמית מטעם המשיבים

בחתום לחחלטת בית המשפט הנכבד מיום 25.7.13 ובחתום לחחלטות בבקשות הארכה מימים 6.11.13, 22.12.13 ו-4.2.14 מוגשת בזאת תגובה מקדמית מטעם המשיבים.

1. עניינה של העתירה הוא מדיניות השב"כ לזמן, לטענת העותרת, פעילים פוליטיים, ולעיתים גם פעילים בחברה האזרחית ל"שיחות אזרח", שאינן שיחות פורמליות – במקרים רבים באמצעות זימון משטרה.

לטענת העותרת, במהלך שיחות אלה נשאלים המזומנים שאלות אודות פעילותם הפוליטית, אודות עיסוקיהם ומכריחם ואודות פעילים אחרים, כל זאת תוך שמוכח להם שהשב"כ ידע עליהם פרטים אישיים ועוקב אחר פעילותם.

מדיניות זאת, על פי הנטען, אינה עולה בקנה אחד עם יעדי השב"כ, מחוזה חריגה מסמכויות השב"כ על פי דין, ופוגעת קשה בזכויות חוקתיות של הפרט. היא מבטאת פרשנות מרחיבה של המושג חתרנות ושל המושג בטחון המדינה, מתייחסת לתחומים החורגים מתפקידי השב"כ על פי חוק, וסותרת את ערכיה של מדינת ישראל כמדינה דמוקרטית.

לפיכך מבקשת העותרת כי בית המשפט הנכבד יוציא מלפניו צווים על תנאי כדלקמן:

למשיב 1- להימנע מלזמן אזרחים "לשיחות אזרח" בקשר לפעילות פוליטית או פעילות מחאה בה הם משתתפים.

למשיב 2 – להימנע מלזמן אזרחים לשיחות אצל המשיב 1, אשר אינן נערכות על פי סמכות החקירה הניתנת למשיב 1 על פי סעיף 8 לחוק שירות הביטחון הכללי, חתש"ב – 2002 (להלן – החוק או חוק חשב"כ).

2. עמדת המשיבים היא שדין העתירה להידחות.

המשיבים פועלים כדין ומכות סמכויותיהם לפי חוק חשב"כ ואין בפעולות אותן הם נוקטים חריגה מתחומי הפעולה המוקנים לשב"כ מכוח סעיף 7 לחוק, או חריגה מסמכויות חשב"כ המוקנות לו מכוח סעיף 8 לחוק. פרשנותם של המשיבים את החוק הינה פרשנות תכליתית, עניינית וסבירה, המביאה בחשבון את כלל הערכים והאינטרסים הנוגעים בדבר, אין בה משום הרחבת יתר של חמונחים בטחון המדינה או חתרנות, והיא עולה בקנה אחד עם ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית. המשיבים מפעילים את סמכויותיהם תוך רגישות ומודעות לזכויות הפרט לרבות חופש הביטוי, ומתוך מגמה לאזן באופן חמיטבי בין זכויות הפרט לבין האינטרסים הביטחוניים של המדינה ומילוי יעדיו החוקיים של חשב"כ על הצד הטוב ביותר.

בהתייחס לסעדים הקונקרטיים המבוקשים בעתירה:

באשר לסעד הראשון: המשיבים אינם מזמנים אזרחים "לשיחות אזרח" בקשר לפעילות פוליטית או פעילות מחאה חוקית בה חס משתתפים. השיחות אליהן מזומנים האזרחים נעשות במסגרת סמכויות חשב"כ לשם מילוי תפקידיו בהתאם לחוק, תפקידים שאין כל מחלוקת שאינם כוללים מניעה או פגיעה בפעילות פוליטית או פעילות מחאה חוקית. כפי שיפורט להלן, גם בהתייחס לדוגמאות הפרטניות שהובאו על ידי העותרת, הבסיס לזימון האזרחים אינו הפעילות הפוליטית או פעילות מחאה חוקית, אלא חשש לפעילות בלתי חוקית ולעיתים אף אלימה, העולה כדי חשש לפגיעה בביטחון המדינה, ומטרת הזימון אינה למונע או לפגוע בפעילות מחאה חוקית.

באשר לסעד השני: עמדת המשיבים היא שחמטרה אכן רשאית לחזמן אזרחים לשיחות אצל המשיב 1 לצורך הפעלת סמכות החקירה הניתנת לו מכוח סעיף 8(א)(3) לחוק חשב"כ, אך בניגוד לנטען בעתירה, סבורים המשיבים כי היא רשאית להזמין גם לצורך הפעלת סמכויות נוספות של חשב"כ מכוח סעיף 8, לרבות סמכויותיו מכוח סעיף 8(א)(1) לחוק, המסמיק את חשב"כ לקבל ולאסוף מידע לצורך מילוי תפקידיו.

3. להלן תפורט עמדת המשיבים.

תקע העובדתי – הזימונים לתחקורים של אזרחים ישראלים ומטרתם

4. זימון אזרחים לתחקורים מהווה כלי חיוני ומרכזי חדרוש למימוש תפקידו ויעדיו של השב"כ, ונעשה בו שימוש כפי שיפורט לחלן, מכוח סעיפים 7 ו- 8 לחוק השב"כ. השב"כ מוסמך לחקור חשודים או חשדות בקשר לביצוע עבירות, לערוך חקירות לשם מניעת עבירות הנוגעות לתחומים האמורים בסעיף 8(א)(3) לחוק (כלומר: סיכול של פעילות בלתי חוקית שמטרתה לפגוע בביטחון המדינה, בסדרי המשטר הדמוקרטי או במוסדותיו וכן בתחומים אחרים שקבעה הממשלה מכוח סעיף 7 (6) לחוק) ולאסוף ולקבל מידע, כנקוב בסעיף 8(א)(1) לחוק.
5. בבסיס כל תחקור של אזרח ישראלי עומד בדרך כלל מידע מודיעיני המצביע על חשד לעבירה שהתבצעה או עומדת להתבצע והמצוייה בתחום הטיפול של השירות. עם קבלת המידע המודיעיני נבדקת מהימנותו ונעשה ניסיון להרחיבו ככל הניתן, תוך שימוש בכלי איסוף נוספים העומדים לרשות השב"כ, הכל בהתאם לתומרת החשדות וביסוסם המודיעיני. במסגרת האמור נשקלת גם האפשרות לזמן אדם לתחקור, על מנת להרחיב את המידע או לבחון את היותו נוגע למידע האמור. בנוסף לצורך לאמת, להזים וכן להרחיב את המידע המודיעיני, מבקש השב"כ, כחלק ממילוי ייעודו, לעשות שימוש בדרך חתחקור, בין היתר, לצורך העברת מסר, במקרים הרלוונטיים, בדבר האפשרות כי אותו אזרח עלול להיות מעורב או מנוצל לרעה על ידי גורמי טרור, לרבות בדרך של הפעלה תוך ניצול תמימותו. יודגש כי זימון אדם לתחקור אינו מתבצע באופן אוטומטי אלא רק לאחר שמופעל שיקול דעת מעמיק חמאזן בין הצורך בתחקור לבין נסיבותיו של המיועד לזימון והפגיעה האפשרית בו. כפי שיובהר בחלק המשפטי, חרי שלא פעם יש במידע המודיעיני חמצוי בידי השב"כ בכדי להצדיק את מעצרו של אדם זה או אחר כחשוד לצרכי חקירה, אולם השב"כ בוחר להימנע ממעצר ומסתפק בעריכת תחקור בלבד, וזאת, בין היתר, מתוך התחשבות בזכויות הפרט ורצון להימנע מפגיעה בו.
6. מטרת הזימון היא יצירת מפגש ישיר בין נציג השב"כ לבין אדם שלו זיקת למושא עניין של השירות, או לאדם הנגיש למידע כאמור, על מנת לבצע את תפקידיו של השב"כ, לרבות מניעה של פעילות טרור או סיכולה, מניעת ריגול או חתרנות (מונח שלמשמעותו נתייחס בהמשך התגובה), בין היתר, לטובת אחת מהמטרות הבאות או כמה מהן:
- א- אימות של חשד המיוחס למזומן או הזמתו: ודוק – באימות חחשד יתיה כדי להביא לתמשך טיפול במזומן בדרך של חקירה, לרבות במעצר, ואילו הזמתו תאפשר סילוק החשדות כאמור.
- ב- שיחת מניעה (הרתעה) שנועדה למנוע מהמזומן, או מאדם אשר למזומן יש השפעה עליו, מלחיות מעורב, במודע או שלא במודע, בפעילות טרור או במעשי ריגול או חתרנות. יצוין כי שיחות מסוג זה הביאו במספר לא מבוטל של מקרים לכך שנוצרה

תובנה אצל המזומן כי פעילותו נחשפה או כי הוא עלול להיעצר כתוצאה ממעשיו, דבר שהביא לצמצום או הפסקת פעילותו.

- ג- איסוף מודיעין, שלפי החערכה מצוי בידי המזומן, אודות פענוח פיגוע, או אודות יעדי טרור/חברנות לטובת פעילות סיכולית, מודיעינית או מבצעית.
- ד- מעצר מזומן גם במקרים שבחם לא שחה בביתו בעת ניסיון לעצרו.

7. זימון אדם לפגישה עם נציג השב"כ יכול להתבצע בדרכים שונות בהתאם לנסיבות חקונקרטיות, כאשר בחלק מן הדרכים מזומן האזרח על ידי נציג השב"כ ובחלק מן המקרים על ידי נציג המשטרה, כאשר בחלק מן המקרים מטרת הזימון לפגישה עם נציג השב"כ נאמרת למזומן ובחלק אחר מן המקרים מטרת הזימון אינה מוצגת למזומן מראש. יצוין כי תפקיד המשטרה בחקשר זה הוא לחוות גורם מתווך בין השב"כ לבין המזומן ובהקשר זה היא מסייעת לשב"כ במילוי תפקידו.

8. כפי שחובחר לעיל, בעת הפעלת שיקול הדעת האם לזמן אדם לשיחת תחקור מובא בחשבון הצורך של השב"כ בזימון ותרומתו לביצוע תפקידי השב"כ, אך זאת תוך מודעות לאופי הפוגעני והמרתיע של הסיטואציה, לכך ששיחה עלולה לפגוע בפרטיות המזומן ותוך איזון בין שני הדברים. כפי שיובחר להלן, הדבר נעשה בהתאם לנחלים כתובים ברורים של השב"כ.

תבסיס המשפטי להפעלת תסקמניות

9. סעיף 7 לחוק השב"כ קובע את ייעוד השירות ותפקידיו. וכך נקבע בסעיף:

"(א) השירות מופקד על שמירת ביטחון המדינה, סדרי המשטר הדמוקרטי ומוסדותיו, מפני איומי טרור, חבלה, חתרנות, ריגול וחשיפת סודות מדינה, וכן יפעל השירות לשמירה ולקידום של אינטרסים ממלכתיים חיוניים אחרים לביטחון הלאומי של המדינה, והכל כפי שתקבע הממשלה ובכפוף לכל דין.

(ב) לעניין סעיף קטן (א), ימלא השירות תפקידים אלה:

(1) סיכול ומניעה של פעילות בלתי חוקית שמטרתה לפגוע בביטחון המדינה, בסדרי המשטר הדמוקרטי או במוסדותיו;

(2) אבטחת אנשים, מידע ומקומות, שקבעה הממשלה;

(3) קביעת הוראות בדבר סיווג ביטחוני לתפקידים ולמשרות בשירות הציבורי ובגופים אחרים, כפי שקבעה הממשלה, למעט לנבחר ציבור ולשופטים, וכן קביעה של התאמה ביטחונית של אדם לתפקיד או למשרה שסווגו בסיווג ביטחוני, לרבות על ידי שימוש בבדיקות פוליגרף, והכל כפי שייקבע בכללים; בפסקה זו, "שופטים" - מי שבידם סמכות שפיטה לפי חוק-יסוד: השפיטה, למעט מועמדים לשפיטה ולמעט שופט צבאי לפי חוק השיפוט הצבאי, תשט"ו-1955;

- (4) קביעת נוהלי אבטחה לגופים שקבעה הממשלה;
 (5) קיום מחקר מודיעין ומתן ייעוץ והערכת מצב לממשלה ולגופים אחרים שקבעה הממשלה;
 (6) פעילות בתחום אחר שקבעה הממשלה, באישור ועדת הכנסת לעניני השירות, שנועדה לשמור ולקדם אינטרסים ממלכתיים חיוניים לביטחון הלאומי של המדינה;
 (7) איסוף וקבלת מידע לשמירה ולקידום הענינים המפורטים בסעיף זה.

סעיף 8(א) לחוק השב"כ קובע סמכויות כלליות של השב"כ:

"8(א) לצורך מילוי תפקידיו מוסמך השירות, באמצעות עובדיו –

- (1) לקבל ולאסוף מידע;
 (2) להעביר מידע לגופים אחרים בהתאם לכללים שייקבעו ובכפוף לחוראות כל דין;
 (3) לחקור חשודים וחשדות בקשר לביצוע עבירות או לערוך חקירות לשם מניעת עבירות בתחומים המפורטים בסעיף 7(ב)(1), וכן בתחומים שקבעה הממשלה לפי סעיף 7(ב)(6);
 (4) להסתייע באדם שאינו עובד השירות לשם ביצוע משימות, בהתאם לכללים שייקבעו."

10. משמעות הדברים היא כי סעיף 7 לחוק קובע כי השב"כ מופקד, כחלק מייעודו, על שמירה על בטחון המדינה, סדרי המשטר הדמוקרטי ומוסדותיו מפני איומי טרור, חבלה וחרתנות. לשם מימוש ייעודו הוטל על השב"כ לפעול לסיכול ומניעה של פעילות בלתי חוקית שמטרתה לפגוע בביטחון המדינה, בסדרי המשטר הדמוקרטי או במוסדותיו. כמו כן הוטל עליו במסגרת סעיף 7 לחוק גם לאסוף ולקבל מידע בתחומי פעילותו. לצורך מילוי תפקידו הוסמך השב"כ בסעיף 8 לחוק, בין היתר, לחקור חשודים וחשדות בקשר לביצוע עבירות או לערוך חקירות לשם מניעת עבירות בתחומים האמורים (סעיף 8(א)(3) לחוק). כמו כן, הוסמך השב"כ לקבל ולאסוף מידע (סעיף 8(א)(1) לחוק).

11. הזימונים לתחקור הנערכים על ידי השב"כ נערכים מכוח הסמכות המעוגנת בסעיף 8(א)(1) לאיסוף מידע, או לפי סעיף 8(א)(3) לערוך חקירות או בצירוף השניים. יודגש כי הסמכות הקבועה בסעיף 8(א)(1) היא אחת הסמכויות החשובות של השב"כ בהיותו גוף מודיעיני שאחת ממטרותיו העיקריות היא סיכול ומניעה של פעילות לגביה הוא מוסמך לפעול במסגרת תחומי פעילותו. כמו כן, בחלק מן המקרים, מזומנים האנשים לתחקור גם כאשר קיימת במקביל סמכות חקירה, במישור הפלילי המעוגנת בסעיף 8(א)(3), שכן השב"כ מעדיף לנקוט בסמכות הפוגענית פחות של זימון לשיחת תחקור המצויה עדיין

במישור האיסוף המודיעיני, ולהימנע ממעבר לאפיק הפלילי של חקירה או אף מעצר או עיכוב.

באשר לסמכות האיסוף, הרי שסמכות זאת כשלעצמה אינה כוללת את הסמכות לכפות על אדם כלשהו ליתן מידע או לחייבו להגיע לשם כך למקום זה או אחר. נקודת המוצא במקרים אלה היא כי המזומן אינו חייב להגיע למפגש או למסור את המידע וככל שהוא עושה זאת, הוא עושה זאת מרצונו החופשי. כאשר המזומן מסרב להגיע או מבקש לעזוב במהלך התחקור, חדבר מתאפשר ואין כל סמכות לכפות עליו להמשיך בתחקור.

12. כאמור, בחלק מן המקרים מזומנים אזרחים לשיחה כאשר קיימת סמכות חקירה לפי סעיף 8(א)(3), וכאשר קיימת גם סמכות לעיכוב או אף מעצר. יובהר, כי סמכות החקירה לפי סעיף 8(א)(3) אינה חלה רק במקרה של חשד לביצוע עבירה בעבר, אלא גם במקרים שטרם בוצעה עבירה והמטרה היא מניעת עבירות המצויות בתחומי הפעילות של השב"כ בעתיד. יחד עם זאת, ולמרות קיומן של סמכויות פוגעניות יותר, מעדיף השב"כ לנקוט באמצעי מידתי יותר של שיחה ותחקור, אשר בשלב בו מתבצע הזימון מצוי, כאמור, במישור האיסופי מודיעיני, ולא בסמכויות הפוגעניות יותר המצויות במישור הפלילי. במקרים מסוג זה, כאשר המזומן מסרב להגיע או מבקש לעזוב, מוקנה לשב"כ שיקול דעת האם לנקוט באמצעים קשים יותר כגון הפעלת סמכויות העיכוב או המעצר, או לאפשר למזומן לעזוב את המקום ולא להשתתף בתחקור למרות קיומה של סמכות כפייה והחלטה מתקבלת בחתאם לנסיבות המקרה.

13. בנוסף להוראות החוק שאוזכרו לעיל שמכוחן פועל השב"כ אשר, מהוות את מקור הסמכות ואת הדין חבסיסי מכוחו פועל השב"כ, קיימת גם הנחייה פנימית המעוגנת בנוחלי השב"כ אשר מסדירה את סוגיית הזימון לתחקורים. ההנחיה עוסקת, בין היתר, בצורך המודיעיני לזמן אדם לשיחות מעין אלה, שהינו בויקה ליעוד השירות; במתכונת ביצוע הזימון, תוך שמירה על כבודו ופרטיותו של המזומן; וכן בריסונים ובאיזונים הנדרשים, בחיבטי מידתיות ושמירה על זכויות המזומן במהלך התחקור, לרבות זכותו לחופש הביטוי ולהבעת הדעת.

יובהר כי הנוהל חסוי מכוח סעיף 19 לחוק השב"כ ולפיכך מוצגים כאן באופן תמציתי ביותר עקרונותיו. למותר לציין כי העתק הנוהל יוצג ככל שיידרש לבית המשפט הנכבד במעמד צד אחד.

14. לעותרת יש השגות על פרשנות המשיבים את המונחים בטחון המדינה, חתרנות ואת פרשנותם לגבי תחום החתפרשות של עבודת השב"כ בהתאם ליעודו על פי חוק. מכוח פרשנותה את החוק סבורה העותרת כי הזימונים במקרים הפרטניים שהוצגו בעתירה כמו גם במקרים אחרים מהווים חריגה מסמכות השב"כ: הן מבחינת היקף ההתפרסות

של ייעוד השב"כ והן מבחינת האמצעים הננקטים. עמדת המשיבים היא שאין לקבל את עמדות העותרת בעניין זה ולהלן תוצג עמדתם.

תיקף התפרסותם של יעדי השב"כ מכוח סעיף 7 לחוק

15. כזכור, סעיף 7 לחוק השב"כ קובע את ייעודי השב"כ וקובע כי הוא מופקד על: "שמירת בטחון המדינה, סדרי המשטר הדמוקרטי ומוסדותיו מפני איומי טרור, חבלה, חתרנות, ריגול וחשיפת סודות מדינה..."
16. העותרת טוענת כי הזימונים חורגים מיעדי השב"כ ומסמכויותיו עמדתה מבוססת על מספר טענות עיקריות הנוגעות לפרשנות סעיף 7 – ולגבולות היעדים הלגיטימיים של פעילות השב"כ.
17. טענתה המרכזית של העותרת, העוברת כחוט השני במקומות שונים בעתירה, היא שכל פעילות מחאה שחיא, בין אם היא חוקית ובין אם לא, בין אם היא אלימה ובין אם לא ובין אם יש בה הפרות סדר קשות ובין אם לא – אינה מצויה בתחום פעילות השב"כ וחורגת מסמכויותיו – זאת כיוון שמעורבות השב"כ בפעילויות מעין אלה מהווה פגיעה בחופש הביטוי ויש בה אפקט מצנן לפעילויות מחאה לגיטימיות. לטענתה, אין לקבל את ההנחה כי מחאה חברתית אשר מתבטאת בהפגנות רבות משתתפים, גם אם קיים חשש להפרות סדר ואף אלימות בהפגנות אלה, עלולה לייצר איום על בטחון המדינה ועל המשטר הדמוקרטי בה בשל רקעה האידיאולוגי. עוד טוענת העותרת כי השב"כ מפרש את המושג חתרנות כעשוי לכלול גם פעילות חוקית, בכלים דמוקרטיים לחלוטין. טענה נוספת של העותרת היא כי השב"כ רואה את עצמו אמון על שמירת אופייה היחודי של המדינה, ענין החורג משמירה על בטחון המדינה, ועל משטרה הדמוקרטי ומוסדותיו. בנוסף טוענת העותרת כי השב"כ רואה את עצמו כאמון על סיכול פעילויות "דה לגיטימציה" – דבר החורג מחשמירה על בטחון המדינה ועל משטרה הדמוקרטי ומוסדותיו.
18. עמדת המשיבים היא שחזימונים מתבצעים בחקשרים המצויים בתוך גבולות תחומי הפעילות של השב"כ, הם מחוויים כלי חכרחי וחיוני לשם קיום ייעודיו על פי חוק וחם נעשים בסמכות מלאה. עמדת המשיבים היא כי פעילות בלתי חוקית ואלימה על רקע לאומני חתרני - גם אם היא נעשית במסגרת הפגנות, אינה חסינה מפני מעורבות השב"כ וכי הדין אינו תומך בגישה זאת של העותרת. להלן נתייחס לפרשנות המונחים לגביהם קיימת מחלוקת בין העותרת לבין המשיבים ונציג את פרשנות המשיבים למונחים אלה – פרשנות אשר ממנה עלה כי הזימונים בכלל, כמו גם הזימונים שתוארו בדוגמאות שחועלו בעתירה זאת, מצויים במסגרת ייעודי השב"כ וסמכויותיו.

חפרת סדר ציבורי על רקע לאומני חתרני – פגיעה בביטחון המדינה

19. גבולותיו הפרשניים של המונח ביטחון המדינה הוגדרו לא אחת בפסיקתו של בית המשפט העליון.

עוד בהלכה הידועה בעניין קול העם (בג"צ 73/53 קול העם נ' שר הפנים, פ"ד ז(2) 871, 879) נקבע כי: "המדובר אמנם במושג מורכב ורחב, אך באופן כללי אפשר לומר כי הכוונה היא לכל הכרוך במניעת הסכנה של פלישת האויב מבחוץ; בסיכול כל ניסיון להפיכה בכוח של המשטר הקיים על ידי גורמים עוינים מבפנים; בקיום הסדר הציבורי ותבטחת שלום הציבור". (הדגש אינו במקור – ד.ב.)

באותה רוח קבע כב' השופט זילברג כי: "ביטחון המדינה פירושו הוא: מכלול האינטרסים המדיניים שהמדינה הפצה ביקרם, כפי שדבר עולה מתוך המדיניות הגלויה או המוצהרת של מנהיגיה החוקיים של המדינה ... כאן, לגבי עצם המושג "ביטחון המדינה" ... המבחן הוא אובייקטיבי ולא סובייקטיבי, ומוסדותיה המוסמכים של המדינה הם הקובעים את תוכנו ומשמעותו של מושג זה". (ע"פ 142/57 היועמ"ש נ' פלוני פ"ד יב 760, 761. על דברים אלה חזר בית המשפט גם בע"פ 23/62 אהרון כהן נ' היועמ"ש, פ"ד ט"ז 2257, 2274 ובתפ"ח (תל אביב יפו) 1055/01 מדינת ישראל נ' יצחק יעקב, פ"מ תשס"א(2) 1, 29 (2002).

20. משמעות הדברים היא כי המונח ביטחון המדינה יכול להיקשר בנסיבות מסיימות גם לשמירה על הסדר הציבורי ושלומו הציבורי. הפרות סדר והפגנות אלימות עלולות לסכן בנסיבות מסוימות גם את ביטחון המדינה, ועל כן גם פעולות מחאה חגולשות לאלימות ולהפרות הסדר הציבורי עלולות בנסיבות מסוימות לסכן את בטחון המדינה, וכתוצאה מכך חטיפול בהן מצוי בתחום פעילותו של השב"כ.

21. למותר לציין כי השב"כ אינו נוקט מדיניות או פרקטיקה שמטרתה להניא אזרחים מהשתתפות בפעילות מחאה או פעילות פוליטית אחרת. השב"כ מכבד את זכותו של כל אדם לחשתתף במחאה ובפעילות פוליטית כראות עיניו בלא צורך ליתן הסברים לשלטונות. יחד עם זאת, כאשר הפגנות בתחומים הקשורים לתחומי פעילותו של השב"כ מדרדרות לגילויים של אלימות או הפרות סדר, עלול הדבר ליצור גם סיכון לפגיעה בביטחון המדינה.

22. אכן – ברי כי לא כל גילוי מחאה בדרך של הפרת סדר עלול לבוא בגדר אירוע שמוטל על השב"כ לפעול לסיכולו. ככלל, במשטר דמוקרטי, גילויי מחאה (החורגים מגבולות החוק) הם עניינה של המשטרה, ולא של שירות הביטחון הכללי. כך היה וכך ראוי שיהיה. עם זאת, על השב"כ לפעול לסיכול של אותם גילויי מחאה המבוצעים מטעמים אידיאולוגיים חתרניים על רקע לאומני, בנסיבות שבהן אופיייה של המחאה מעלה סיכון לביטחון המדינה. נסיבות אלה תלויות, מטבע הדברים, בנסיבות הזמן והמקום. כך למשל, הפרות סדר וחתפרעויות המתרחשים בעתות רגישות דוגמת ערבו של מבצע צבאי או במהלכו של מבצע צבאי, או הפרות סדר באתר רגיש (דוגמת חר חבית) נושאות בחובן פוטנציאל רב יותר לפגיעה בביטחון מאירועי מחאה אתרים הכרוכים בחתפרעויות, על כן סביר לחניה שהשב"כ ייטה יותר לעסוק בתן ולחפעיל את סמכויותיו.

בחקשר זה יודגש כי הפרות סדר ואליםות על רקע לאומני (וזאת מכל צידי המתרס – יהודים וערבים, שמאל או ימין) עלולים מעצם מהותם בנסיבות מסוימות להתדרדר וליצור סיכונים משמעותיים ביותר. כך למשל, הפרות סדר העלולות להתרחש תוך כדי חפגנת "אנשי ימין", בחר הבית עלולה לחרוג מגבולות הר חבית וליצור השלכות ביטחוניות רחבות בהרבת, או חפגנות של "אנשי שמאל" כנגד חוק פראוור עלולות להתפתח לעימותים נרחבים בין יהודים וערבים העלולים אף הם להביא לחשלכות ביטחוניות נרחבות. לפיכך הפרות סדר מסוג זה עלולות ליצור סיכון לביטחון המדינה, וכפועל יוצא הטיפול בתן הוא בגדרי פעילותו וסמכויותיו של השב"כ.

23. זאת ועוד, מן הפסיקה שהוצגה לעיל גם עולה כי לרשויות המדינה מסורה הסמכות לקבוע את גבולותיו הפרשניים של המושג בטחון המדינה. ואכן – במסגרת החלטת הממשלה מסי' 2040 מיום 13.6.04 בדבר הסדרת תחומי אתריות בין משטרת ישראל לבין השב"כ בכל הקשור להפרות סדר נקבע כך:

"האתריות על איסוף והערכת מודיעין בתחום הסדר הציבורי על רקע לאומני חתרני תהיה על השב"כ (בתחומי מדינת ישראל, איר"ש ואזח"ע) ואילו האחריות על איסוף והערכת מודיעין בתחום הסדר הציבורי שאינו על רקע לאומני חתרני תהיה על משטרת ישראל".

הפרת סדר ציבורי לאומני הוגדר כ"פעילות בתחום הסדר הציבורי שמבוצעת על ידי קבוצה או בודד, ממניעים אידיאולוגיים חתרניים, על רקע לאומני, אשר עלולה לפגוע בביטחון המדינה, בסדרי המשטר הדמוקרטי או מוסדותיו".

העתק החלטת הממשלה מצורף ומסומן מש/1.

24. ההחלטה האמורה אימצה את המלצותיה של ועדת השרים לעניין ועדת החקירה הממלכתית לבירור ההתנגשויות בין כוחות הביטחון לבין אזרחים ישראלים באוקטובר 2000 (ועדת אור) בראשות שר המשפטים דאז מר יוסף לפיד ז"ל. ההחלטה אישרה את הסיכום בין ראש השב"כ לבין מפכ"ל המשטרה בדבר הסדרת תחומי האחריות בין השב"כ לבין משטרת ישראל בתחום הסדר הציבורי, ויש לה תוקף גם כיום. יובהר כי בדברי החסבר להחלטה צוין כי חלוקת האחריות בתחום הפרות הסדר נובעת מן המציאות בשטח וכן מאירועי אוקטובר 2000 – קרי מדובר בצורך קבוע ולא רק בתגובה לאירועי אוקטובר.
25. מן המקובץ עולה כי לא זאת בלבד שהפסיקה קובעת כי הפרות סדר ופגיעה בסדר הציבורי עלולות להגיע נסיבות מסוימות לכדי פגיעה בביטחון המדינה, אלא שקיימת החלטת ממשלה מפורשת המסמיכה את השב"כ לפעול בתחומים של הפרות סדר על רקע לאומני חתרני אשר עלולות לפגוע בביטחון המדינה או בסדרי המשטר הדמוקרטי ומוסדותיו. בהקשר זה חשוב לציין כי סעיף 7 לחוק השב"כ עצמו מסמיך את הממשלה לקבל החלטות בעניין פעילות השב"כ להשגת יעדיו; ופעילות השב"כ בכל תנוגע להפרות סדר ואלומות בהפגנות על רקע לאומני חתרני, מעוגנת היטב בחלטת ממשלה.
26. ודוק: המשיבים מודעים לעובדה כי זימון אנשים לתחקירים ושיחות על ידי השב"כ אינו עניין של מה בכך, והדבר עלול לפגוע בזכותם לפרטיות כמו גם להוות אפקט מצנן (chilling effect) שעלול להשפיע גם על פעילויות ביטוי חוקיות שאינן מתדרדרות בחכרת לאלומות או הפרות סדר. מתוך מודעות לרגישות העניין ומתוך מגמה להימנע במידת האפשר מלפגוע בחופש הביטוי או בזכויות אחרות, הסמכות אינה מופעלת על ידי השב"כ כלאחר יד, אלא היא מופעלת בהתאם לנהלים ברורים, באופן המביא בחשבון את כלל האינטרסים, ומאזן בין צרכי הביטחון לבין הפגיעה בזכויות המזומן.
27. העותרת טוענת כי יש לפרש את המונח ביטחון המדינה פרשנות מצמצמת לאור הסמכויות הרחבות של השב"כ ופוטנציאל הפגיעה שלהן בזכויות הפרט. עמדת המשיבים היא שאין לקבל טענה זאת. יש לפרש את המונח ביטחון המדינה פרשנות תכליתית – לא מצמצמת ולא מרחיבה. "המשמעות המשפטית היא אותה משמעות לשונית אשר מגשימה את תכליתה של הנורמה החקוקה הגלומה בטקסט...תכלית החקיקה היא המטרות, הערכים, המדיניות, הפונקציות החברתיות והאינטרסים, אשר דבר חקיקה נועד להגשימם" (בג"ץ 693/91 ד"ר מיכל אפרת נ' הממונה על מרשם האוכלוסין במשרד הפנים פ"ד מז(1) 749, 763-764. דוגמאות לפרשנות בדרך של פרשנות תכליתית ניתן למצוא במספר פסקי דין, ביניהם בג"ץ 8250/09 אסתר שוורץ נ' הממונה על תשלום הגמלאות (2012), בג"ץ 9486/96 איילון ואח' נ' ועדת הרישום על-פי חוק הפסיכולוגים, תשל"ז-1977 ואח' פ"ד (ב) 166).

בבג"ץ 7052/03 עדאלה המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי נ' שר הפנים, פ"ד ס"א (2) 202 (2006), בפסקה 107 קבע כב' הנשיא ברק כדלקמן:

"אינני גורס כי יש למתוח את זכויות היסוד לכל עבר. הנני גורס כי יש ליתן להם פרשנות תכליתית. פרשנות זו אינה מצמצמת ואינה מרחיבה. זו פרשנות המשקפת את הבנתה של החברה הישראלית את מהותן של זכויות האדם, על פי המבנה החוקתי שלהן ועל פי המידות החוקתיות שנקבעו להן בחוקי היסוד, הכל תוך התחשבות בערכי ובבסיסי, ותוך דחיית הארעי והחולף..."

כשם שכב' הנשיא ברק קבע כי יש מקום לפרשנות תכליתית של זכויות היסוד ואין מקום למתחן לכל עבר, הוא הדין לגבי המושג בטחון המדינה – יש לפרשו פרשנות תכליתית שתאפשר הגנה על הביטחון, תוך מינימום פגיעה בערכים אחרים, ואין מקום באנלוגיה לפסק דינו של הנשיא ברק "לצמצמן לכל עבר" כפי שמתבקש בעתירה.

28. במקרה שלפנינו הפרשנות התכליתית היא פרשנות, שמחד גיסא תאפשר לשב"כ לבצע את תפקידיו החיוניים במדינה דמוקרטית, ומאידך גיסא לא תגלוש לנושאים הרחוקים מביטחון באופן שיאפשר לשב"כ להפעיל את סמכויותיו לגבי נושאים אשר לגביהם אין הצדקה לעשות שימוש בסמכויות אלה. הפרשנות שמציעה העותרת מוציאה מגדר המונח בטחון המדינה התרחשויות ופעילויות אשר פגיעתן בביטחון המדינה עלולה להיות קשה ואף קשה מאד, ולפיכך היא פוגעת פגיעה קשה ביכולת השב"כ להגן על ביטחון המדינה. פרשנות המשיבים לעומת זאת, הינה פרשנות סבירה המכניסה לגדר המונח תחום חשוב ומשמעותי שעלולה להיגרם במסגרתו פגיעה בביטחון המדינה, אך יש ליישם פירוש זה, כאמור, מתוך מודעות לפוטנציאל הפגיעה ותוך רגישות מרבית לזכויות העלולות להיפגע.

29. כפי שיתואר להלן, הזימונים שהוצגו בעתירה, כמו גם זימונים אחרים שמבצע השב"כ בוצעו בגדר התחום של הפרות סדר ואליומות על רקע לאומני אידיאולוגי חתרני, הם נועדו למנוע את הפרות הסדר והאליומות כמו גם פעילות בלתי חוקית אחרת, ולא היה בהם כל ניסיון או כוונה למנוע פעילות מחאה חוקית ולגיטימית.

הגדרת המונח חתרנות

30. העותרים מלינים גם על הגדרת המושג "חתרנות" ועל יזי השב"כ וטוענים שהוא כולל בחובו גם פעילות גלויה וחוקית הנעשית בכלים דמוקרטיים לחלוטין, כמו גם פעילות שנועדה לפגוע באופייה היהודי של המדינה. העתירה מתבססת על עמדתו של ראש השירות במכתב שהונחה ליועץ המשפטי לממשלה באפריל 2007 במסגרתו ציין את תפיסתו לגבי המושג חתרנות. יצוין כי מאז חלו שינויים בהגדרה וההגדרה תקיימת היום איננה ההגדרה אליה התייחסו העותרים בעתירה.

הגדרת המונח חתרנות חשובה לאור נוסחו של סעיף 7 (א) לחוק השב"כ אשר כאמור לעיל קובע כי: "א) השירות מופקד על שמירת ביטחון המדינה, סדרי המשטר הדמוקרטי ומוסדותיו, מפני איומי טרור, חבלה, חתרנות, ריגול וחשיפת סודות מדינה, וכן יפעל השירות לשמירה ולקידום של אינטרסים ממלכתיים חיוניים אחרים לביטחון הלאומי של המדינה, והכל כפי שתקבע הממשלה ובכפוף לכל דין." (הדגש אינו במקור – ד.ב.)

31. בשנת 2009 שב השירות ובחן את הגדרת החתרנות הנוגעת לייעוד השירות. לאתר עבודת מטה מקיפה שנערכה בנושא סוכמה בשנת 2009 הגדרת חתרנות עדכנית, שהוצגה למשרד המשפטים, ומוציאה מתחולתה פעילות נגד אופייה היחודי של מדינת ישראל וכן מוציאה מתחולתה פעילות שהיא גלויה וחוקית.

הגדרת המונח חתרנות כפי שהתקבלה בשב"כ בחודש מרץ 2009 היא: "פעילות אף בלתי אלימה, שיש בה היבטים חשאיים, הנובעת ממניעים אידיאולוגיים או מאינטרסים של גורמים זרים, אשר מטרתה או תוצאתה המסתברת היא עבירה על החוק או סיכון ביטחון המדינה, או פגיעה בסדרי המשטר הדמוקרטי או מוסדותיו או פגיעה באינטרסים ממלכתיים חיוניים אחרים לביטחון הלאומי של המדינה אותם קבעה הממשלה בהתאם לחוק השב"כ."

32. משמעות הדברים היא שחשאות העותרת מתייחסות להגדרה לא עדכנית וכיום אין להן יסוד עובדתי, ולפיכך דינן להידחות.

פעילות הדה לגיטימציה של המדינה

33. העותרת מלינה על כך שהשב"כ עוסק גם בפעילות של דה לגיטימציה של המדינה וטוענת כי הדבר חורג מייעודו.

34. מבלי להיכנס לשאלה מה היא הגדרת המונח דה לגיטימציה ובאילו אמצעים מדינת ישראל מתמודדת עם התופעה, נבהיר כי השב"כ אינו מזמן אנשים במטרה לתשאל אותם בנושא הדה-לגיטימציה, וכי הוא מזמן רק במקום שבו יש זיקה לטעמים המפורטים בייעוד השירות על פי חוק שב"כ.

התייחסות למקרים הפרטניים שהוזכרו בעתירה

35. העותרים הציגו בעתירה דוגמאות למקרים פרטניים שלעמדתם מצביעים על הפסול בזימון לשיחות ועל כך שהן חורגות מסמכותו של השב"כ. נפנה עתה להתייחסות למקרים אלה ונבחיר כי הזימון לשיחה בהם נעשה כדין, על מנת להשיג יעדים חוקיים של השב"כ, הכל בהתאם לפרשנות החוק כפי שחובאה לעיל.

א- **הזימון של מר** : מר . זומן לשיחה עם רכו שב"כ ביום 20.6.12, בהיותו פעיל בולט, שעסק טרם זימונו ואף אחריו, בארגון אירועי מחאה נגד הכוונה לתוקק את חוק הסדרת התיישבות הבדואים בנגב. הזימון נועד להעמידו על החשש מפני הסלמת אירועים מסוג זה והתדרדרותם לחפרות סדר אלימות ובלתי חוקיות. הייתה קיימת הערכה כי לאירועים אלה פוטנציאל נפיצות והתפשטות, חשש אשר התממש חלכה למעשה באירועים האלימים בנגב וביפו בשבועות האחרונים. זו גם הייתה רוח הדברים במהלך השיחה שחתקיימה עמו. (כפי שהובחר לעיל עמדת המשיבים היא כי פעילות אלימה הנוגעת לחפרות סדר על רקע לאומני חתרני מצויה בתחום סמכויותיו של השב"כ).

יודגש כי הזמנתו לשיחה לא נעשתה בהקשר לעבודתו בפורום לזו קיום בנגב ולשוויון אזרחי, ולא נועדה למנוע פעילות מחאה חוקית ולגיטימית.

עוד יובהר כי לגבי זימונו של מר . פעם נוספת לשיחה ביום 13.2.13, ובהמשך לפנייה של העותרת בעניינו, הבהיר השב"כ כי הוא אינו מחויב להתייבב במשטרת העיירות וכי אם אינו מעוניין בכך, הוא חופשי שלא להגיע במועד האמור. ואכן, הוא בחר שלא להתייבב לזימון זה.

משמעות הדברים היא כי הזימון לא נעשה על מנת לפגוע בפעילות מחאה חוקית או בחופש הביטוי של מר . אלא על מנת לנסות למנוע ולסכל פעילות של חפרות סדר אלימות לאומניות חתרניות ובלתי חוקיות אשר לגביהן התקיים חשש להסלמה לאומנית-ביטחונית, וכאמור לעיל, נושא זה מצוי במסגרת תחומי פעילותו החוקיים של השב"כ.

ב- **הזימון של ד"ר** : ברשות השב"כ מידע ממנו עולה כי ד"ר מעורב בארגון התקהלויות בלתי חוקיות ובכניסות שלא כדין לשטח צבאי סגור בתחומי איו"ש. מר . נעצר ביום 9.6.12 בחשד להפרת צו שטח צבאי סגור לכרמי צור, נעצר ביום 7.7.12 בחשד להפרת צו שטח צבאי סגור ובחשד כי יידה אבנים סמוך לכרמי צור, ונעצר ביום 9.11.12 לאחר שהשתתף בחסימת כביש בגוש עציון. כמו כן

מר מרבה לחשתתף באירועים המתרחשים במוקדי חיכוך באיו"ש אשר מוכרזים כשטח צבאי סגור. על רקע האמור, ובשל חשש כי האירועים בהם הוא מעורב, עלולים להתפתח לכדי פעילות אלימה בעלת מאפיינים לאומניים חמורים, זומן ד"ר למפגש עם נציג שבי"כ שהתקיים במשטרת רחובות לצורך תחקור אודות פעולותיו. במעמד זה הועבר לו מסר בדבר חומרת המעשים הבלתי חוקיים חמיוחסים לו וכן הובהר לו, כי המשך פעילותו האלימה ותבלתי חוקית יביא לכדי נקיטת צעדי אכיפה נדו.

גם כאן נועד הזימון כדי למנוע פעילות בלתי חוקית המצויה בגדר תחומי הפעילות של השב"כ.

ג- **הזימון של מר** : מר מתגורר ב , תא שטח הרווי בפעילות טרור עממי (יידוי בקבוקי תבערה ואבנים). עובר להזמנתו התקבל בשבי"כ מידע מודיעיני לפיו חיח מעורב בעימותים עם אנשי חוק באזור מגוריו שאותם ביקש חשב"כ לבדוק עמו.

יודגש כי הזמנתו לתחקיר לא נעשתה בשום אופן בקשר לעבודתו באגודה לזכויות האזרח, אלא אך ורק על מנת לברר את המידע המודיעיני שחנקבל. כך גם התחקיר עצמו לא נועד ולא התמקד כלל בעבודתו באגודה לזכויות האזרח. עם כניסתו לתחקור עבר מר חיפוש בהתאם לנהלים המקובלים. למותר לציין כי תכלית החיפוש היא לתבטיח את שלומם וביטחונם של המתחקרים, והוא לא נועד לגרום אי נוחות כלשהי. ככל שנגרמה אי נוחות חמשיבים מצרים על כך.

במסגרת תחקורו של מר נעשה ניסיון לברר עמו את המידע המודיעיני שהתקבל אודותיו. במסגרת התחקיר נשאל מר , בין היתר, אודות לימודיו, עבודתו ומצבו המשפחתי. תשובותיו הובילו לשאלות נוספות, וזימונו התפתח לכדי שיחת חולין בין הצדדים. השיחה התנחלה באווירה נעימה, מר הביע נכונות מלאה לענות על השאלות שנשאל, ולא הביע כל גילוי מחאה במהלך השיחה. לקראת סיום התחקור נשאל מר אודות פרטים אישיים, כגון מקום מגוריו, שמות בני משפחה ומכרים ועוד. בתום תחקורו ולאחר שהושגו מטרותיו המקוריות של התחקיר, חלך מר לדרכו.

כחלק מהתחקור, במסגרת תיאור שגרתו של שגרת יומו, העלה מר מיוזמתו את עובדת העסקתו באגודה לזכויות האזרח, אולם הנושא לא פותח מעבר לכך וממילא לא הועמד על ידי נציג השב"כ במוקד הדברים.

משמעות הדברים היא כי התחקיר לא נועד ואף לא נעשה על מנת לפגוע בדרך כלשהיא במר בשל פעילותו באגודה לזכויות האזרח, ואף לא נועד ולא פגע בדרך כלשהיא בפעילות האגודה עצמה. השב"כ לא ניסה ואינו מנסה לפגוע בפעילויות של ארגוני זכויות אדם בכלל, והאגודה לזכויות האזרח בפרט, ואין לו כל מדיניות של התערבות בפועלם של ארגונים אלה או בחצרת צעדיהם בדרך כלשהיא. כיתר התחקירים, אף תחקיר זה נועד לסייע למימוש יעזיו חלגיטימיים של השב"כ.

ד- הזימון של גב' : גב' פעילה בקבוצת פעילים המשתתפת באופן תדיר בהפגנות במוקדי החיכוך באיו"ש, אשר מוכרזים כשטח צבאי סגור. עובר למועד תחקורה על ידי השב"כ נחשדה כמי שפועלת לקידום מטס חמוני ורחב היקף של פעילים זרים לשטח ישראל, שנועד לחגיע לישראל ללא אישור כדון, באופן שהעלה חשש ממשי לפגיעה בביטחון המדינה. גם תחקור זה בוצע במסגרת ייעודיו וסמכויותיו של השב"כ. יצוין כי בעת התחקור הובהר לגב' כי אינה עצורה. כאשר שאלה האם היא יכולה לעזוב את החדר, נאמר לה כי תחילה יועבר לה מסר ולאחר מכן תמשיך לדרכה. לאחר מכן חגבי לא ביקשה לעזוב, ואף שוחחה עם נציגי השב"כ בנושאי התחקור.

ה- הזימון של מר : מר פעיל בקבוצה המעורבת בפעילות נגד כוחות הביטחון ואף נעצו על רקע זה. ביום 24.6.11 נעצר מר . לאחר שחפר צו שטח צבאי סגור בנוי נאלצת. ביום 27.7.11 נעצר לאחר שחפר צו שטח צבאי סגור בוואליה. ביום 22.11.11 נעצר במחלף הפגנה בתל אביב על רקע מדיניות הממשלה והחקיקה בנושא ארגוני שמאל.

מר . הוזמן לתחקור בעקבות השתתפותו בהפגנות שבוצעו במוקדי החיכוך באיו"ש שהוכרו כשטח צבאי סגור. מטרת השיחה הייתה תחקור, חתרשמות והעברת מסר מרסן לאור פעילות מר בפעילויות אלימות. גם שיחה זאת נעשתה במסגרת סמכויותיו וייעודו החוקי של השב"כ. כאשר לטענתו כי אוים כי אם לא יתייצב לזימון, יוגא באמצעות ניידת משטרה, יצוין כי בעת הזימון נאמר למר כי החעדפה הינה לזמנו טלפונית, ואין טעם ליתן לו את הזימון בביתו, באמצעות המשטרה, וזאת כדי למנוע אי נעימות.

36. מן המקובץ עולה כי זימונים שתוארו בעתירה אליהם התייחסנו לעיל, כמו גם זימונים אחרים שמוציא השב"כ, הינם זימונים חוקיים שחוצאו במסגרת סמכויות השב"כ – לצורך איסוף מידע ומניעת פעילות אלימה ובלתי חוקית, ולצורך אזהרה מפני השתתפות המזומנים בפעילות בלתי חוקית, וחם נערכו רק כאשר היו נסיבות ותשתית עובדתית

שהצדיקו את קיום תתחקור, וכאשר הנושאים שנדונו בהם היו מצויים במסגרת ייעודי השב"כ.

התייחסות לטענות נוספות העולות בעתירה

37. העתירה מתמקדת בעיקר בשאלת סמכויות השב"כ לזמן לתחקירים, שאלה אליה התייחסנו בהרחבה לעיל. בנוסף לשאלת הסמכות, טוענת העותרת מספר טענות נוספות אשר גם דינן להידחות ואליהן נתייחס בקצרה לחלף.
38. העותרת טוענת כי חזימונים אינם חוקיים באשר הם מחוויים פגיעה בחופש הביטוי וחופש המחאה, בזכות לכבוד ובזכות לשוויון, בחירות, בפרטיות ובזכות לחליף חוג, וכי הם נערכים ללא כל הסמכה בחוק ובניגוד לתנאי פסקת החגבלת.
39. ראשית: באשר להסמכה מכוח חוק - כפי שהובחר לעיל קיימת סמכות בחוק לביצוע חזימונים ולפיכך אין בסיס לטענה זאת.
- שנית - נקודת המוצא של הטענות האלה בעתירה "מניחה את המבוקש". העותרת מניחה ומתארת כי חזימונים נועדו לפגוע בחופש הביטוי, במיוחד עת מדובר במי שרוצה להשתמש בביטוי קיצוני המבטא אידיאולוגיות לא מקובלות ולפיכך הם נעדרי תכלית ראויה ואף פוגעים בשוויון בין מי שמאמין בדעות מסוימות לבין מי שמאמין בדעות אחרות. אלא שכפי שהובחר לעיל, אין זאת מטרת חזימונים, הם לא נועדו לפגוע בביטוי כלשהוא - קיצוני ושנוי במחלוקת ככל שיתיה - אלא הם נועדו למנוע פעילות אלימה והפרות סדר בלתי חוקיות, באותם הקשרים בהם הפעילות האלימה והפרות הסדר עלולות לפגוע בביטחון המדינה - דהיינו, בהקשרים המצויים בתחומי פעילות החוקיים של השב"כ.
40. למותר לציין כי המשיבים אינם מתעלמים מכך שלזימון עלול להיות אפקט מרתיע גם לגבי פעילויות מחאה חוקיות, מעבר להרתעה הלגיטימית כנגד גילויי אלימות והפרות סדר וזאת כיוון שהפגנות חוקיות נוטות לעתים להתדרדר גם לאלימות והפרות סדר. אולם, כפי שהובחר לעיל, המשיבים מודעים לכך ובנוהלי המשיבים קיימת התייחסות מיוחדת לכך שאין לפגוע בחופש הביטוי ובזכות המחאה הלגיטימית, וחמשיבים מפעילים את הסמכויות ברגישות הנדרשת, באופן מידתי, במקרים בהם הדבר נדרש ולא בהקשרים בהם ביטויי מחאה והפגנות נערכים כדין ללא כל אלימות או הפרות סדר.

מן האמור עולה כי גם אם תוצאת הלוואי של הזימונים עלולה להיות לעתים פגיעה מסוימת בחופש הביטוי, חרי שאין זאת מטרת הזימונים, ונעשה כל אשר ניתן על מנת למנוע הרתעה ופגיעה בזכות חבטת הדעות החופשית. משמעות הדברים היא שהפגיעה בחופש הביטוי, ככל שהיא קיימת, הינה פגיעה עקיפה ולא ישירה ואין בזימונים האלה כדי למנוע או לפגוע בקיומם של אירועי מחאה חוקיים או בהתבטאות מכל סוג אחר.

41. מכל מקום, לאור כל האמור לעיל לגבי תכלית הזימונים, הפגיעה עומדת בכל מבחני פסקת החגבלה – היא נעשית לתכלית ראויה של הגנה על בטחון המדינה ומניעה וסיכול של פעילות שעלולה לפגוע בביטחון. כמו כן, היא עומדת בכל תנאי דרישת המידתיות. כידוע, דרישת המידתיות עוצבה בפסיקתו של בית משפט הנכבד כמורכבת משלושה מבחני משנה. האחד, קיומה של ההתאמה הרציונלית בין האמצעי למטרה; השני, היעדר אמצעי שפגיעתו בזכות המוגנת פחותה והשלישי, מבחן התועלת לעומת הנזק. ראו למשל בג"צ 10089/01 ארזי נ' שר התחבורה, פ"ד נח(4) 207 (פסקה 13 לפסק הדין) וכל הדוגמאות המובאות שם.

בעניינינו קיים קשר רציונאלי בין האמצעי למטרה – התחקורים הנעשים באמצעות הזימונים מסייעים לשב"כ במימוש מטרותיו כפי שהובחר בהתבנה לעיל, מדובר באמצעי שפגיעתו פחותה לעומת אמצעים אחרים הקיימים בידי השב"כ (כגון מעצר, עיכוב) והתועלת לפעילות השב"כ ולביטחון המדינה מזימונים אלה עולה לאין ערוך על הנזק שנגרם מהם לחופש הביטוי.

42. הוא הדין לגבי הפגיעה בחירות ובפרטיות – אכן, אין מחלוקת כי זימון לתשאול ותחקור עלול לפגוע הן בחירות והן בפרטיות. אלא שכפי שהובחר לעיל, זימונים אלה נעשים מכוח הסמכה בחוק, לתכלית ראויה ובאופן מידתי ורגיש, ומהווים כלי מרכזי בעבודת השב"כ.

43. באשר לפגיעה בזכות לחליף חוגן – נשיב כי התחקור לא נועד לחוות מעיקרו כלי בהליך הפלילי אלא נועד לחוות כלי עבודה בידי השב"כ המצוי בעיקרו באפיק האיסופי מודיעיני ולא בתחום הפלילי. מכל מקום – ככל שיהיה מדובר בהליך פלילי יפעלו על פי כל הכללים החלים בעניינים פליליים.

44. במסגרת העתירה עלו טענות על חיפושים הנערכים במזומנים, אשר נטען שחם משפילים. נדגיש כי החיפושים נערכים שלא על מנת להשפיל או לפגוע במאן דהוא אלא על מנת לתבטיח את שלומם של המתחקרים. כמו כן, בחלק מן המקרים נובעים החיפושים ממיקום התחקיר בתחנת משטרה, והם נערכים בהתאם לנוהלי החיפוש בתחנות המשטרה. מכל מקום, כפי שהובהר לעיל, נוהלי המשיב קובעים מפורשות כי יש לנהוג במזומן בכבוד ולפיכך נעשים וייעשו מאמצים לקיים את החיפושים בצורה המכבדת ביותר האפשרית.

45. טענה נוספת שעלתה היא בהתייחס לשאלות שנשאלים המתחקרים – לרבות שאלות על עיסוקיהם, מכריחם וכו'. כפי שחובתו לעיל, שאלות אלה נשאלות רק כשהן כרוכות בנושא התחקור, ובכל מקרה, החנחיה לנהוג במזומן בכבוד ובאופן מקצועי חלה גם על השאלות הנשאלות ומובן כי חל איסור לשאול שאלות משפילות או פוגעניות.

לסיכום:

46. מכל האמור לעיל, עולה כי הזימונים לתחקורים אליהם מתייחסת העתירה נעשים כדין, מכוח הסמכה בחוק השב"כ ועל מנת לסייע לשב"כ במילוי תפקידיו ויעדיו המעוגנים בחוק. המשיבים מודעים לכך שמתחקורים עלולים לפגוע בזכויות ולפיכך הם פועלים בהתאם לנחלים פנימיים (אשר כאמור לעיל ניתן יהיה להציגם בפני בית המשפט הנכבד במעמד צד אחד) מתוך רגישות רבה לזכויות אלה ומתוך כוונה לחביא לידי איזון חולם בין זכויות הפרט לבין חשגת יעדי השב"כ – וכראש ובראשונה הגנה על בטחון המדינה. העותרת לא ביססה כל עילת המצדיקה את מתן הסעדים המבוקשים על ידה בעתירה, שכן הזימונים נעשים מכוח סמכות מפורשת בחוק וחם אינם פוגעים פגיעה בלתי חוקתית בזכויות יסוד.

47. אשר על כן ולאור כל האמור לעיל מתבקש בית המשפט הנכבד לדחות את העתירה.

48. תגובה זאת נתמכת בתצהירו של המכונה "בכר", ראש מחלקת יומינט בשב"כ.

חיום: ט"ז אדר א תשע"ד

16 פברואר 2014

דנה ברסקמן

סגנית מנהלת מחלקת הבגצים

בפרקליטות המדינה

תצהיר

אני הח"מ, המכונה "בכר", לאחר שהוזהרתי כי עלי לומר את האמת, ושאל לא אעשה כן אחיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק, מצהיר בזאת כלחלן:

1. אני משמש בתפקיד ראש מחלקת יומינט בשב"כ.
2. תצהירי זה ניתן לתמיכה בתגובה המקדמית מטעם המשיבים בבג"ץ 5277/13.
3. קראתי את התגובה המקדמית מטעם המשיבים.
4. העובדות האמורות בתגובה המקדמית מטעם המשיבים ידועות לי מתוקף תפקידי והן למיטב ידיעתי אמת.

220

אישור

אני הח"מ, אבי א., עו"ד, מאשר בוח כי בתאריך 16.02.2014 חופיע בפני המכונה "בכר", המוכר לי אישית, ולאחר שהוזהרתי כי עליו לומר את האמת, שאם לא יעשה כן יחיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק, חתם בפני על תצהירו.

עו"ד
 אבי א.
 Adv.
 רש"מ מ"ס 5029

עו"ד

1/2N

משרד ראש הממשלה
Prime Minister's Office

משרד ראש הממשלה מזכירות הממשלה החלטות ממשלה 2009

המימשק בין משטרת ישראל לבין שירות הביטחון הכללי - הסדרת תחומי האחריות בין גופים אלה בנושא המודיעין בכל הקשור להפרות סדר

מזכירות הממשלה

החלטה מס. 2040 של הממשלה מיום 13.06.2004
 הממשלה ה - 30 אריאל שרון

נושא ההחלטה

המימשק בין משטרת ישראל לבין שירות הביטחון הכללי - הסדרת תחומי האחריות בין גופים אלה בנושא המודיעין בכל הקשור להפרות סדר

מתליטים

- א. לאשר את הסיכום בין ראש שב"כ לבין מפכ"ל המשטרה בעניין הסדרת תחומי האחריות בין שירות הביטחון הכללי לבין משטרת ישראל בתחום הסדר הציבורי שייקרו כדלקמן:
 - "האחריות על איסוף והערכת מודיעין בתחום הסדר הציבורי על רקע לאומני חתרני תהיה על השב"כ (בתחומי ישראל, איו"ש ואזח"ע) ואילו האחריות על איסוף והערכת מודיעין בתחום הסדר הציבורי שאינו על רקע לאומני חתרני תהיה על משטרת ישראל.
 - הגדרת הפרת סדר ציבורי לאומני: פעילות בתחום הסדר הציבורי, שמבוצעת על ידי קבוצה או בודד, ממניעים אידיאולוגיים חתרניים, על רקע לאומני, אשר עלולה לפגוע בביטחון המדינה, בסדרי המשטר הדמוקרטי או במוסדותיו.
 - ב. להטיל על משטרת ישראל ועל שירות הביטחון הכללי לסיים את גיבוש נוהל העבודה המשותף בנושא זה ולהביאו לאישורה של ועדת השרים לענייני שירות הביטחון כללי, עד לתאריך 1.8.2004.
 - ג. להוסיף לנושאי ועדת השרים לענייני שירות ביטחון כללי, את נושא מעקב פיקוח והסדרת תחומי האחריות בין גופים אלה בנושא המודיעין בכל הקשור להפחת סדר.
- (ההחלטה התקבלה במסגרת המלצות "ועדת לפיד" - ועדת השרים שמונתה לעניין דו"ח ועדת החקירה הממלכתית - "ועדת אור")

הנוסח המחייב של החלטות הממשלה הינו הנוסח השמור במזכירות הממשלה. הנוסח המחייב של הצעות חוק ודברי חקיקה הנזכרים בהחלטות הינו הנוסח המתפרסם ברשומות. החלטות תקציביות כפופות לחוק התקציב השנתי. הנוסח המחייב של הצעות חוק ודברי חקיקה הנזכרים בהחלטות הינו הנוסח המתפרסם ברשומות.

החלטות תקציביות כפופות לחוק התקציב השנתי.